

15.10.2015

Hallintovaliokunta

HE 30/2015 vp; VNS 1/2015 vp

TALOUSARVIOESITYS 2016 JA JTS 2016-2019

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt kirjallista lausuntoa koskien kuntataloutta vuoden 2016 talousarvioesityksessä (TAE 2016) ja vuosien 2016–2019 julkisen talouden suunnitelmassa (JTS). Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokkaan momentille 28.90.30. STM:n hallinnonalalla valmistellaan kuitenkin runsaasti kuntien tehtäviin ja tätä kautta kuntien tuloihin ja menoihin vaikuttavaa lainsäädäntöä. STM on omassa TAE 2016:ssä ja JTS:ssä huomionnut hallitusohjelmassa päätetyt toimenpiteet. Hallitusohjelman mukaisesti kunnille ei tule lainkaan uusia tehtäviä, ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan 100 % valtionosuus.

Alueellisen erikoissairaanhoidon järjestämistä tehostetaan säätämällä kunnille velvoite ohjata ympärivuorokautista päivystystä ja vaativia leikkauksia entistä harvemmille terveydenhuollon toimintayksiköille. Tavoitteen toteuttamiseksi vahvistetaan alueellisen tason ohjausta ja muutetaan lakia alempia säädöksiä. Kuntien kustannusten arvioidaan tämän seurauksena pienenevän 50 milj. euroa vuonna 2016, noin 75 milj. euroa vuonna 2017, noin 100 milj. euroa vuonna 2018 ja noin 110 milj. euroa vuonna 2019. Hallitusohjelmaan sisältyvän erikoissairaanhoidon kannustinjärjestelmän valmistelu on käynnissä. Asiaa koskevan esityksen on tarkoitus valmistua keväällä 2016 siten, että järjestelmä voidaan ottaa käyttöön vuoden 2017 alusta lukien. Valmistelun yhteydessä varmistutaan kannustimien yhteensovittamisesta tulevan SOTE -ratkaisun kanssa.

Lastensuojeluun ja lapsiperheiden kotiapuun kohdennetaan lisärahoitusta vuoden 2015 alusta voimaantulleen sosiaalihuoltolain toimeenpanon tukemiseksi. Määrärahan lisäys on 10 milj. euroa vuodessa vuosina 2016–2018 ja 25 milj. euroa vuodesta 2019 alkaen.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muutos tulee voimaan 1.3.2016. Muutoksella toimeenpannaan kansallisesti YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus. Kunnille arvioidaan aiheutuvan lisämenoja 0,82 milj. euroa vuodessa, johon on vuodesta 2016 alkaen osoitettu täysimääräinen valtionosuus. Kyseessä on kansainvälisen velvoitteen toimeenpano, joka ei ole kunnille suoraan uusi tehtävä, vaan olemassa olevien velvoitteiden tarkentuminen.

Omais- ja perhehoitajien palveluja kehitetään ja perhehoitoa lisätään lähinnä ikäihmisten hoidossa. Omaishoitajien vapaiden aikaista sijaishoitoa lisätään ja hoitajille turvataan hyvinvointi- ja terveystarkastukset. Säädosmuutokset valmistellaan talven ja kevään aikana siten, että ne tulevat voimaan vuoden 2016 puolivälissä. Tarkoitukseen on varattu yhteensä 90 milj. euroa vuonna 2017 ja 95 milj. euroa vuositasolla vuodesta 2018 alkaen. Koska säädökset tulevat voimaan kesken vuotta, ensi vuonna määrärahan tarve on jonkin verran hallitusohjelmassa esitettyä pienempi. Uudistuksesta aiheutuu kuntien menoihin säästöpotentiaali, kun kalliimpi laitoshoidon korvautuu kevyemmällä hoitomodoilla. Säästöksi

on arvioitu 57,3 milj. euroa vuonna 2017, 88,5 milj. euroa vuonna 2018 ja 193 milj. euroa vuonna 2019.

Vanhusten kotihoidon lisäämiseen osoitetaan lisärahoitusta vuodesta 2017 alkaen. Lisäys on 4,8 milj. euroa vuodessa vuosina 2017–2018 ja 5,8 milj. euroa vuonna 2019. Lisäys on osa hallitusohjelmassa sotainvalidien haitta-asteen alentamiseen osoitetun 10 milj. euron määrärahan kohdentamista (haitta-asteen alentaminen kohdistuu momentille 33.50.51 sotilasvammakorvaukset).

Hallitusohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetusta muutetaan. Kuntien asiakasmaksutulojen arvioidaan kasvavan 150 milj. euroa, mikä suoraan vahvistaa kuntataloutta.

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseen liittyvä valmistelu on käynnissä tiiviissä yhteistyössä VM:n kanssa. Mahdolliset toimenpiteet kohdistuvat mm. kelpoisuusehtojen väljentämiseen, henkilöstörakenteen muuttamiseen, suunnitteluvelvoitteiden keventämiseen ja kuntiin kohdistuvien ohjaus- ja valvontaprosessien muuttamiseen.

